

MEDLEMSRAPPORTERING FOR Viken fylkeskommune

For 2021

OFFENTLIG SEKTOR

”Å stille etiske- og sosiale krav i offentlige anskaffelser er nødvendig for å fremme anstendige arbeids- og miljøforhold. Det vil også styrke prinsippet om likebehandling, som er en forutsetning for velfungerende og effektive markeder.”

Til lesere av rapporten

Offentlig sektor er landets største kunde og forbruker. Med dette følger storinnkjøpsmakt og et stort ansvar. Gjennom forvaltningen av fellesskapets ressurser bør offentlige virksomheter gå foran og etterspørre varer og tjenester som er tilvirket etter høye etiske og sosiale standarder for arbeids- og miljøforhold i både egen virksomhet og i leverandørkjeden.

Den nye åpenhetsloven (Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold) vil gi offentlig sektor et enklere arbeid med å ettergå at leverandører etterlever de forpliktelser som følger av anskaffelseslovens § 5. Bedrifts-/virksomhetsmedlemmer i Etisk handel Norge rapporterer på arbeidet med aktsomhetsvurderinger og oppfyller åpenhetslovens krav om redegjørelse for aktsomhetsvurderinger og langt på vei informasjonsplikten, ifølge Oslo Economics Konsekvensutredning av lovforslaget. Et viktig verktøy for oppdragsgivere i leverandøroppfølgingen er det nasjonale kontraktsvilkåret for etisk handel utarbeidet av Etisk handel Norge og Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ). Kontraktsvilkåret stiller krav til leverandørers aktsomhetsvurderinger i tråd med åpenhetsloven og OECDs retningslinjer.

Medlemmer i Etisk handel Norge har forpliktet seg til å bruke sin innflytelse til å øke oppslutningen om etisk handel. For medlemmer i offentlig sektor betyr det at innkjøpsmakten skal brukes på en måte som fremmer ansvarlig og bærekraftig handel og konkurranse på like vilkår mellom leverandører, der samfunnsansvar er en viktig komponent på linje med pris, miljø, kvalitet og leveringssikkerhet. En viktig målsetting er derfor at etisk handel skal bidra til at useriøse leverandører ikke tildeles offentlige kontrakter. En annen, og like viktig målsetting, er at offentlig sektor anskaffer varer og tjenester på en måte som bidrar til at de som lager produktene og tjenestene får grunnleggende menneskerettigheter oppfylt og at produksjonen ikke skader miljø eller klima.

Medlemmer i Etisk handel Norge er forpliktet til årlig å rapportere om fremdriften i arbeidet med etisk handel. Rapporten er offentlig tilgjengelig. Medlemmenes innmeldingstidspunkt vil påvirke hvor langt de har kommet i arbeidet.

Heidi Furustøl
Daglig leder Etisk handel Norge

Forord fra: **Raymond Bråten, direktør Anskaffelsesavdelingen**

Fylkestinget i Viken fylkeskommune vedtok anskaffelsesstrategi og Viken-modell for et seriøst arbeidsliv i februar 2021. Strategien inneholder mål og tiltak knyttet til etisk handel, og legger føringer for hvordan vi skal jobbe med dette området de neste årene. Viken fylkeskommune har som mål å fremme respekt for grunnleggende arbeidstaker- og menneskerettigheter samt god dyrevelferd. For å få til dette, stiller vi tydelige krav i våre anbudskonkurranser og har fokus på gode interne rutiner ved gjennomføring av anskaffelser og oppfølging av kontrakter, samt kompetanseheving hos ansatte i anskaffelsesavdelingen. Etisk handel Norge er en viktig støttespiller i dette arbeidet.

Samlet ble det kjøpt inn varer, tjenester, entrepriser, kollektivreiser for ca 11 mrd i 2021. Innkjøpene er fordelt på flere store anskaffelsesmiljøer og selskaper; Anskaffelsesavdelingen, Eiendomsavdelingen, Samferdselsavdelingen, Østfold kollektivtrafikk, Ruter AS og Brakar AS. Alle anskaffelser i Viken fylkeskommune er omfattet av anskaffelsesstrategiens føringer, men vi har foreløpig ikke fått etablert et godt system for samlet rapportering på etisk handel. Kollektivselskapene har egne strategier. I denne rapporten beskrives derfor kun anskaffelser Anskaffelsesavdelingen har hatt direkte ansvar for selv.

Om virksomheten:

Navn:

Viken fylkeskommune

Antall ansatte:

11 763

Samlet innkjøp av varer og tjenester, inkl. investeringer, i rapporteringsåret (NOK):

11 070 000 000

Anskaffelser og leverandører som omfattes av årsrapporten:

Antall anskaffelser som omfattes av rapporten:

9

Hvilke varer som omfattes:

Smarttelefoner med tilbehør, PC'er og Apple-produkter, kontorrekvisita, næringsmidler

Antall leverandører:

10

Totalverdi (cirka) på anskaffelsene som omfattes av rapporten (NOK):

1 294 600 000

Kontaktinformasjon for rapporten:

Navn: Andrea Hårberg Rabben

Stilling: Juridisk rådgiver

Epost: andreara@viken.no

Telefon: 47681458

Innmeldingsår i Etisk handel Norge:

2020

“Viken fylkeskommune skal fremme respekt for grunnleggende arbeidstaker- og menneskerettigheter samt god dyrevelferd”

Foto: Flickr, ILO Better Work Programme

Prioriterte mål / aktiviteter i rapporteringsåret

Mål / aktiviteter for rapporteringsåret	Status / fremdrift
Kjøpe rettferdig handel-sertifiserte produkter der dette er tilgjengelig	All kaffe, te og kakao på ny kontorrekvisita-avtale skal være rettferdig handel-sertifisert. I næringsmiddel-anskaffelsen ble det stilt krav om at det skal finnes rettferdig-sertifiserte produkter i anbefalte produkter og/eller tilleggssortiment i alle varegrupper der dette er mulig.
Forbedre skriftlige rutiner for å ivareta respekt for grunnleggende menneskerettigheter, jf. Anskaffelsesloven § 5 og FNs veiledende prinsipper.	Nye rutiner er under utarbeidelse, og skal introduseres for anskaffelsesavdelingen 1. mars 2022.
Ansatte i anskaffelsesavdelingen skal gjennomgå grunnkurs i etisk handel	Gjennomført grunnkurs i etisk handel for hele avdelingen 24.08.21.
Samarbeide med andre offentlige oppdragsgivere for å harmonisere rutiner, retningslinjer, krav og kontraktsoppfølging knyttet til etisk handel	Deltar i "Bærekraft 17" som teamdeltaker i "Mat og drikke".
Viken fylkeskommune skal ikke kjøpe varer eller tjenester som er produsert i/på områder okkupert i strid med folkeretten. Aktuelle leverandører skal redegjøre for at de tilfredsstill disse kravene.	Ny "rutine for okkuperte områder" skal introduseres for anskaffelsesavdelingen 1. mars 2022. I Næringsmiddel-anskaffelsen ble det stilt krav om at anbefalte produkter og/eller tilleggssortiment i alle varegrupper ikke skal være produsert på/i områder okkupert i strid med folkeretten.
Stille krav til dyrevelferd i relevante anskaffelser, jfr Lov om dyrevelferd	Ble stilt krav til dyrevelferd på anskaffelse av næringsmidler.

Prioriterte mål / aktiviteter for kommende rapporteringsår

Mål / aktiviteter
Kjøpe rettferdig handel-sertifiserte produkter der dette er tilgjengelig
Forbedre skriftlige rutiner for å ivareta respekt for grunnleggende menneskerettigheter, jf. Anskaffelsesloven § 5 og FNs veiledende prinsipper.

Mål / aktiviteter

Ansatte i anskaffelsesavdelingen skal gjennomgå grunnkurs i etisk handel

Samarbeide med andre offentlige oppdragsgivere for å harmonisere rutiner, retningslinjer, krav og kontraktsoppfølging knyttet til etisk handel

Viken fylkeskommune skal ikke kjøpe varer eller tjenester som er produsert i/på områder okkupert i strid med folkeretten. Aktuelle leverandører skal redegjøre for at de tilfredsstiller disse kravene.

Stille krav til dyrevelferd i relevante anskaffelser, jfr Lov om dyrevelferd

1. FORANKRING

Forankring, organisering og kompetanse

1. FORANKRING, ORGANISERING OG KOMPETANSE

1.1 Hvordan arbeid med etisk handel er forankret og organisert i virksomheten

Om arbeidet med etisk handel er forankret i strategiske prosesser / dokumenter.

Arbeidet med etisk handel er forankret i anskaffelsesstrategien, som ble vedtatt 2021. Her er det oppstilt et overordnet mål om at Viken fylkeskommune skal fremme respekt for grunnleggende arbeidstaker- og menneskerettigheter samt god dyrevelferd. Strategien har vært på høring i alle rådsområder i fylkeskommunen, og har således god forankring i organisasjonen.

Om det er utarbeidet en konkret plan eller tilsvarende for mål / aktiviteter som gjelder rapporteringsåret.

Viken fylkeskommunes vedtok ny anskaffelsesstrategi i 2021 med fokus på etisk handel. I tråd med denne har anskaffelsesavdelingen arbeidet med å lage ny rutine for etisk handel, som skal gjelde ved gjennomføring av anskaffelser og oppfølging av kontrakt. Det har vært gjennomført felles kurs i avdelingen for å øke grunnleggende kompetanse hos de ansatte. Fylkeskommunen har bidratt videre inn i EHNs samarbeids- og koordineringsprosjekt "Bærekraft 17" med en representant fra vareseksjonen. Det har imidlertid kun blitt gjennomført ett møte i kategoriteam for mat og drikke i 2021, og det har vært svært liten fremdrift blant annet på grunn av manglende prosjektledelse i kategoriteamet. Deltakelsen i prosjektet har derfor gitt begrenset verdi for Viken i rapporteringsåret.

Om det rapporteres på fremdriften i arbeidet med etisk handel til administrativ / politisk ledelse i virksomheten.

Arbeidet med etisk handel rapporteres i fylkeskommunal årsrapport.

Om en person i virksomheten har ansvar for arbeidet med etisk handel.

Ansvaret for rutiner og retningslinjer knyttet til etisk handel ligger hos Seksjon for fagutvikling og -støtte i Anskaffelsesavdelingen. Videre er det én ressurs som har ansvaret for å følge opp medlemskapet i Etisk handel Norge, herunder årlig rapportering. Én ressurs fra "Seksjon for varer" har ansvaret for å delta i prosjektet "Bærekraft 17".

Om andre personer i virksomheten er involvert i arbeidet med etisk handel.

Anskaffelsesavdelingens ansatte har alle etiske kontraktsvilkår i sine avtaler, og har ansvaret for å følge opp disse.

1.2 Kompetanseutvikling og opplæring

Om deltakelse på kurs og/eller andre kompetansehevende tiltak i rapporteringsåret for å øke kunnskapen om etisk handel hos ansatte.

- Det ble gjennomført grunnkurs i etisk handel for hele anskaffelsesavdelingen 24. august 2021.
- Fylkeskommunen er fortsatt deltaker i "kategoriteam for mat og drikke" i EHN sitt samordnings- og koordineringsprosjekt.
- Fire av de ansatte i fylkeskommunen (seksjon varer) har også deltatt på kurs/webinarer i regi av Etisk Handel Norge om ulike temaer (aksomhetsvurderinger, tildelingskriterier, risikokartleggings-verktøy, sertifiseringsordninger innen tekstilsektoren).

Om virksomheten har identifisert behov for opplæring og/eller andre kompetansehevende tiltak knyttet til etisk handel.

Det er behov for økt kompetanse i forbindelse med innføring av ny rutine og bruk av verktøy (verktøy utarbeidet av EhN). Viken ønsker å benytte rådgivere i EhN i større grad enn tidligere på grunn av dette.

2. IMPLEMENTERING

Implementering av etisk handel i anskaffelsesprosessen

Foto: Kirkens Nødhjelp

2. IMPLEMENTERING AV ETISK HANDEL I ANSKAFFELSESPROSESSEN

2.1 Risikokartlegging

Beskriv metode og/eller kilder for risikokartlegging virksomheten bruker, før eller etter inngåelse av kontrakt, for å identifisere risiko for mulige brudd på arbeidstakerrettigheter og miljøforhold i leverandørkjeden.

Anskaffelsesavdelingen benytter et foranalyzedokument i planleggingen av anskaffelsen. I dette dokumentet må innkjøperen m/faggruppe ta stilling til om det skal stilles særlige krav til etisk handel i den enkelte konkurranse. Foranalysedokumentet skal fylles ut i minimum alle del III-anskaffelser. Viken har utarbeidet rutine for etisk handel som skal introduseres for hele anskaffelsesavdelingen 1. mars. Denne rutinen er en del av foranalysedokumentet.

2.2 Etske/sosiale krav i anskaffelsesprosessen

Oppgi i hvilke anskaffelser etiske- og sosiale krav er anvendt i rapporteringsåret, inklusive anskaffelser tidligere år dersom disse er gjenstand for oppfølging; type avtale; antall leverandører som leverer på avtalene; krav i hvilke faser i anskaffelsesprosessen. Virksomheter som legger etiske- og sosiale krav til grunn i alle anskaffelser lister opp minst fem anskaffelser der kravene anses som relevante.

I hvilke anskaffelser	Type avtale	Antall leverandører på avtalen	Anvendt etiske/sosiale krav i anskaffelsesprosessen		
			Som kvalifikasjonskrav	Ved tildeling av kontrakt	Som kontraktvilkår
Kontorrekvisita	Rammeavtale	1	Nei	Nei	Ja
Næringsmidler	Rammeavtale	2	Nei	Nei	Ja
Smarttelefoner med tilbehør	Rammeavtale	1	Nei	Nei	Ja
Elev PC	Rammeavtale	2	Nei	Nei	Ja
Ansatt PC	Rammeavtale	1	Nei	Nei	Ja

Oppgi hvilken mal for etiske- og sosiale kontraktvilkår og mal for kvalifikasjonskrav som er brukt i anskaffelsene listet opp i tabellen (Etisk handel Norge, Difi, egen mal, annen mal.)

Etisk handel Norge-mal med justeringer.

2.3 Oppfølging av etiske- og sosiale krav i kontraktsfasen

Hvilke enkeltprodukter/varer har vært gjenstand for kontraktsoppfølging i rapporteringsåret (kan også innbefatte enkeltprodukter/varer på avtaler inngått tidligere år)?

Gris

Beskriv oppfølgingstiltak og -aktiviteter virksomheten har gjennomført overfor leverandører i rapporteringsåret for å påse etterlevelse av de etiske- og sosiale kravene i kontraktsfasen:

Gjennomført egenrapportering/underleverandører om bestemte spørsmål ang grisehold (fiksering) hos én leverandør. I tillegg har tre leverandører sjekket/bekreftet at ingen produkter kommer fra okkuperte områder i strid med folkeretten.

Hvor mange leverandører har vært gjenstand for kontraktsoppfølging knyttet til etiske- og sosiale krav i rapporteringsåret (gjelder avtaler inngått i rapporteringsåret og avtaler inngått tidligere år)?

tre leverandører.

Er det i rapporteringsåret identifisert avvik fra de etiske- og sosiale kontraktskravene hos aktører i leverandørkjeden?

Nei

Hvis ja : Angi type avvik, hvor i leverandørkjeden avvikene er identifisert, tiltak iverksatt for å rette avvikene, samt status.

Type avvik (barnearbeid, HMS, lønn, arbeidstid, etc)	Hvor i leverandørkjeden	Tiltak iverksatt for å rette avvik	Status

Beskriv erfaringer i arbeidet med anvendelse av etiske- og sosiale krav i anskaffelsesprosessen.

Det krever relativt høy kompetanse på etisk handel for å stille gode etiske krav/kriterier i anskaffelser, samt følge opp disse på en god måte i kontraktsperioden.

3. PÅDRIVERROLLE

Pådriverrolle, dialog og kommunikasjon

Foto: Shutterstock

3. PÅDRIVERROLLE, DIALOG OG KOMMUNIKASJON

3.1 Øke oppslutning internt og eksternt

Har virksomheten gjennomført tiltak/aktiviteter internt og eksternt i rapporteringsåret for å øke bevisstheten, kunnskapen og oppslutningen om etisk handel.

Ja

Hvis ja, beskriv tiltak/aktiviteter

Type tiltak	Formål	Målgruppe
Oppstilt etisk handel som tema i anskaffelsesstrategi	Fokus på etisk handel ved gjennomføring av anskaffelser	Ansatte i Viken fylkeskommune
Gjennomført kurs grunnkurs for hele anskaffelsesavdelingen, samt egne kurs for enkelte rådgivere i vareseksjonen.	Økt kunnskap knyttet til etisk handel	Ansatte i anskaffelsesavdelingen

3.2 Kommunikasjon

Hvordan virksomheten kommuniserer internt om sitt arbeid med etisk handel.

Anskaffelsesstrategien gjøres tilgjengelig på intranettet, og inneholder tiltak vedrørende etisk handel. Budskapet kommuniseres i linja og med innkjøpskontakter på virksomhetene.

Hvordan virksomheten kommuniserer eksternt om sitt arbeid med etisk handel.

Dette kommuniseres gjennom fylkeskommunnens årsrapport.

Kontakt:

Viken fylkeskommune

Andrea Hårberg Rabben

andrea@viken.no

47681458